

Blijf thuis en toch...

Nel Beex-Roos

Soms moet er een heel moeilijke periode ontstaan om het beste in mensen naar boven te halen. Dat zien we nu met het coronavirus. Heel krachtig klinkt het van overheidswege: 'Blijf alstublieft thuis'.

Mensen willen best gehoorzamen, maar die arme gehandicapte zus of broer, die eenzame moeder of vader. Hoe lossen we dat probleem nu op? De moderne techniek: de computer en de social media, ze bieden nu op allerlei manieren een prachtoplossing. De brede glimlach van oor tot oor zien we verschijnen, als er contact is via beeldbellen. Prachtig toch! Een echte knuffel moet te goed gehouden worden. In juni...? Maar er is ook een ander verhaal...

Eustache Sollman (© Foto: Dorieke Fotografie, Zwolle)

'Mijn mond zit op slot'

Op school hoor je ze nooit. Ze zeggen geen woord, vaak ook niet tegen andere kinderen, al praten ze thuis vaak honderd uit. De precieze oorzaak van 'selectief mutisme' is een raadsel, maar na behandeling durven de meeste kinderen wel hun mond open te doen in de klas. Er is inmiddels een naam voor kinderen met dit probleem: zij lijden aan 'selectief mutisme', letterlijk vertaald: 'selectieve sprakeloosheid'. Deze bijzondere stoornis komt niet zo vaak voor: bij een tot zeven gevallen op duizend kinderen. Sommige kinderen met selectief mutisme praten wel op het schoolplein, maar niet in de klas. Praten niet met papa, maar wel met oma. Ze zwijgen in winkels, maar praten wel in de supermarkt. Ouders kunnen er geen touw aan vastknopen, en hun leerkrachten ook niet.

Geen onwil

De oorzaak van deze selectieve sprakeloosheid is nog niet echt duidelijk. Het openbaart zich op jonge leeftijd, vaak al bij de gang naar de peuterspeelzaal of de kleuterklas. 'In zo'n spannende perio-

de vallen veel kinderen stil, maar na een maand wordt het opmerkelijk,' vindt Eustache Sollman, ambulant begeleider in het speciaal onderwijs en deskundige op dit gebied. Hij schreef voor ouders en leerkrachten het boek *Breek de stilte* over kinderen met selectief mutisme en over kinderen met een extreme verlegenheid.

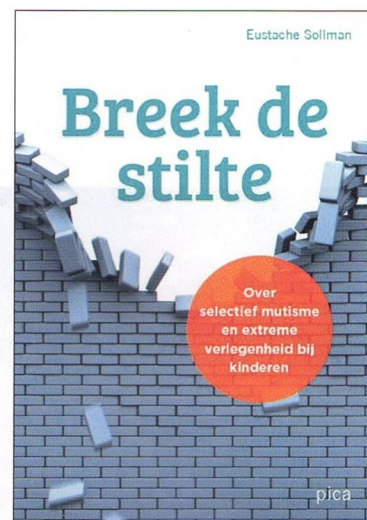
Als kinderen met extreme verlegenheid de kans krijgen om de kat uit de boom te kijken, komt er vaak een gesprek op gang. Bij de eerste groep ligt het anders. Een kind uit deze groep spreekt nooit. Leerkrachten denken vaak eerst aan autisme. Maar het bijzondere is, dat deze kinderen thuis wel honderduit praten en net zo sociaal vaardig zijn als hun klasgenootjes. En dat is bij autisme niet zo. Soms lijkt het of ze uit koppigheid of onwil hun mond dicht houden, maar ook dat is niet het geval. Selectief mutisme is een angststoornis. Op school voelen deze leerlingen zich gespannen en lijken hun stembanden als het ware te verlammen 'Mijn mond valt op slot,' zegt een jongetje in de Britse documentaire *Selective mutism*, te zien op *You Tube*.

Perfectionisme

De kinderen met selectieve sprakeloosheid vallen extra op, omdat sociale vaardigheden, presenteren en samenwerken belangrijke onderdelen zijn van het lesprogramma. Niet kunnen praten op school geeft dan grote frustraties. Sollman heeft heel wat van deze bijzondere kinderen gezien. 'Vaak zijn ze verlegen, maar dat hoeft niet. Er zijn ook kinderen, die zolang de situatie maar geen praten vereist, volop meedoen en op de voorgrond treden. Vaak hebben de kinderen last van een laag zelfbeeld, faalangst en perfectionisme. De behoefte aan controle, structuur en voorspelbaarheid is groot. Als ze hun tekening niet goed genoeg vinden, verscheuren ze die. Hun toets blijft blanco uit angst voor verkeerde antwoorden', vertelt Sollman. 'Zodra iets onduidelijk wordt, blokkeren ze. Als ze iets moeten kiezen, kiezen ze altijd hetzelfde. Het is niet zo vreemd, wanneer leerkrachten eerst aan autisme denken.'

Kleine stapjes

Het goede nieuws is dat veel kinderen met selectief mutisme na een relatief korte be-

Eustache Sollman *Breek de stilte*
Uitgeverij Pica Huizen. nov. 2018; 152 blz.
ISBN: 978 94 9252 534 5; € 24,95

handeling gaan praten. Dat gaat niet om hele verhalen, maar het overgrote deel kan goed antwoorden op de vragen van de leraar. Dan moet je volgens Sollman wel vroeg beginnen met behandelen. Vanaf groep acht wordt het moeilijk én dan moet er geen sprake zijn van meervoudige problematiek. Gemiddeld duurt een behandeling een schooljaar. Als het meezit, praat een kind al na aan paar maanden, soms pas na drie jaar. De behandeling bestaat uit gedragstherapie, gericht op angst voor het spreken. Wekelijks komt een gespecialiseerde therapeut of kinderpsycholoog een uurtje op school om met het kind te werken. Eerst oefenen ze spelenderwijs in een rustig kamertje. Dan worden er ministapjes richting het lokaal gemaakt. De kleine stappen zijn nodig om veel succeservaringen op te doen. Het begint met blaasspelletjes, dan knikken of nee schudden, daarna gebaren maken, letters noemen. Door alle kleine overwinningen en het vele oefenen groeit het zelfvertrouwen en vermindert de spreekangst. Daarnaast doet de leerkracht - als co-therapeut - oefeningen in de klas.

Een reuzenstap

Onlangs klom Bart Oerlemans, vader van Tigo, op zijn fiets. Met de gedachte, dat zoon Tigo al lang en breed achter bij hem op de fiets was gesprongen, ging hij er vandoor. Maar helaas, deze keer was vader te snel of zoonlief te langzaam, in ieder geval, vader Bart spurte weg. Maar nagenoeg op hetzelfde moment klonk er ineens een geweldig krachtige kreet 'Heee' uit de keel van Tigo. Het scheelde niet veel of Tigo's vader was steil achterover van zijn fiets gevallen. Deze krachtige uitroep - voor de buitenwereld gewoon - was voor het gezin uit Steensel een reuzenstap, want Tigo durft op school en in de buitenwereld vrijwel nooit zijn mond open te doen.